

222161

SERIA

C

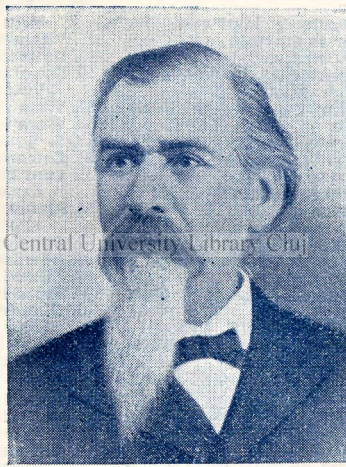
NUMĂRUL

80

CUNOȘTINȚE

FOLOSITOARE

„DIN LUMEA LARGĂ”
DIRECȚ. REDACȚIONALĂ PROF. UNIV. I. SIMIONESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

O PILDĂ VIE:

PETRE ISPIRESCU

DE

PAUL I. PAPADOPOI
PROFESOR

EDITURA „CARTEA ROMĂNEASCĂ” BUCUREȘTI

Prețul Lei 8.—

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

* = 8 lei numărul; celelalte 5 lei.

Seria A. ȘTIINȚA PENTRU TOȚI“.

Nr.		Nr.	
1.	Cum era omul primitiv de I. SIMIONESCU.*	39.	Noțiunile de electricitate de ING. CASSETTI.
2.	Viața omului primitiv de I. SIMIONESCU.*	40.	M. Berthelot de CĂPIT. M. ZAPAN.
3.	Gazurile Naturale de I. SIMIONESCU.*	41.	Izvoare actuale de energie de E. SEVERIN.
4.	Albinele de T. A. BĂDĂRĂU.*	42.	Goethe ca naturalist de PROF. I. SIMIONESCU.
8.	Furnicile de T. A. BĂDĂRĂU.*	43.	Viața'n munți de I. SIMIONESCU.*
9.	Viața plantelor de I. SIMIONESCU.*	44.	Principii de biologie de I. SIMIONESCU.
10—11.	Pasteur de C. MOTAȘ.	45—46.	Fauna Mării Negre de BĂCESCU M. și CĂRĂUȘU S.*
14.	Porumbelii mesageri de V. SA-DOVEANU.	47.	Vitaminele de DR. N. GAVRILESCU.*
15.	Planeta Marte de ION PAȘA.	49.	Petrolul de I. SIMIONESCU.*
16.	Dela Omer la Einstein de GENERAL SC. PANAITESCU.	50.	Șobolani și șoareci de PROF. RADU VLĂDESCU.*
17.	Cum vedem de DR. I. GLĂVAN.	51.	Viața la Ecuator de I. SIMIONESCU.*
18.	Razele X de AL. CIȘMAN.	52.	Viața la tropice de I. SIMIONESCU.*
19.	Omul dela Cucuteni de I. SIMIONESCU.	53.	E. Roux de PROF. DR. G. MARINESCU*
20.	Protozoarele de I. LEȘI.	54.	Cutremururile de I. SIMIONESCU.*
21.	Fulgerul și Trăznetul de C. G. BRADEȚEANU.	55.	Cum birule viața de DR. VASILE ZAHARESCU.*
22.	Nebuloasele gazoase de M. E. HEROVANU.	56.	Plante carnivore de I. POPU-CĂMPEANU.*
23.	Bacteriile folositoare de I. POPU-CĂMPEANU.	57.	Chihlimbarul de A. RABICHON.
24.	Scrisorile cerești (Meteorite) de I. SIMIONESCU.	58.	Newton de O. ONICESCU.*
25.	Din istoricul electricității de STEL. C. IONESCU.	59.	Fluturi de zi de I. SIMIONESCU.*
26.	Mercur și Venus de C. NEGOIȚĂ.	60.	Fluturi de noapte de I. SIMIONESCU*
27.	Reumatism și arterioscleroză de DR. M. CĂHĂNESCU.	61.	Glande cu secreție internă de PROF. DR. C. PARHON.*
28.	Oameni de inițiativă de APOSTOL D. CULEA.	62.	Sarea de PROF. I. SIMIONESCU.*
29.	Henri Ford de ING. N. GANEA.	63.	Circulația materiei de PROF. I. SIMIONESCU.*
30.	Musca de I. MUREȘANU.	64.	Păsări de apă de C. S. ANTONESCU.*
32.	Cifrele de G. M. LĂZĂRESCU.	65.	Flori de primăvară de I. SIMIONESCU.*
33.	Animale de demulți de I. SIMIONESCU.	66.	Din viața marilor fizicieni și chimiști de C. ALLACI.*
34.	Lămurirea popoului de I. SIMIONESCU.	67.	Descartes de O. ONICESCU.*
35.	Din viața oamenilor întreprinzători de APOSTOL D. CULEA.	68.	Stele noi de C. ARGINTEANU.*
36.	Societatea națiunilor de ARTUR GORVEI.	69.	Strejăria de V. GHETEĂ.*
37.	Ficatul și boalele lui de DR. M. CĂHĂNESCU.	70.	Invățătura în Indi de TH. SIMENSCHY.*
38.	Electrochimia și electroлиза de N. N. BOTEZ.	71.	Plante străine din comerț de I. POPU-CĂMPEANU.*
		72.	Tutunul, fumatul și sănătatea de DR. N. GAVRILESCU.*
		73.	Boalele inimii de DR. C. BACALOGU.*

Seria B. „SFATURI PENTRU GOSPODARI“.

Nr.		Nr.	
2.	Despre tovărășii de PREOT. C. DRON.	8.	Sifilisul de DR. E. GHEORGHIU.
3.	Despre scarlatină de DR. I. GHEORGHIU.	10.	Votul obștesc de A. GORVEI.
7.	Morcovul și alte legume de P. ROZIADE.	14.	PeLAGRA de PROF. V. BABEȘ.*
		15.	Alegerea semințelor de C. LACRI-TIANU.

SERIA C.

No. 80

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
DIN LUMEA LARGĂ

O PILDĂ VIE:
PETRE ISPIRESCU

DE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PAUL I. PAPADOPOL

PROFESOR

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ” BUCUREȘTI
26260 — 939

Alte biografii ale

22161

Scriitorilor români

A. ODOBESCU

de A. TZIGARA-SAMURCAȘ Prof. Univ.

IORDACHE GOLESCU

de N. BĂNESCU Prof. Univ.

GH. COȘBUC

de V. M. SASSU

N. GANE

de A. GOROVEI Membru cor. Acad. Rom.

A. VLAHUȚĂ

de V. M. SASSU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I. CREANGĂ

pedagog și învățător de V. GHEȚEA.

P. CERNA

de LUCIAN PREDESCU

I. ELIADE RĂDULESCU

de G. BAICULESCU.

Episcopul MELCHISEDEC

de GH. DINCĂ

cuprinse în

„Cunoștințe folositoare“

O PILDĂ VIE: PETRE ISPIRESCU

I.

Suntem în primele zile ale renașterii noastre culturale, în acel an 1830 atât de nebulos care ne aduce aminte de vorbele poetului :

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La'nceput, pe când flință nu era, nici neființă,
Pe când totul era lipsă de viață și voință...

Era vremea înăbușitoarei atmosfere care, cu greu, începuse să fie limpezită de elevii școalei lui Lazăr și de abea-apărutul „Curier românesc“ al lui Eliade, atunci când, totuși, glasul profetic al unui Cârlova putea vibra :

Lacrimă de bucurie, curgi, ah! curgi neîncetat!
Veacuri sunt de când ascunsă, pe-al meu sân tu n'ai
picat.

Arma, iată că lucește!
Slava iată se ivește!
Corbul, iată s'a'nălțat!

În acele zile, în una din mahalalele Bucureștilor s'a născut, ca întâiul copil al unor oameni modești — Gheorghe și Elena Petrescu — fiică a lui Dumitru Petrescu, fost staroste de cavafi în București — copilul Petre, care avea să devie nu numai un meseriaș distins, fala tipografilor și continuatorul marilor meșteri: Anton Pann, Carcalechi, Eliad — dar mai ales *cel mai de seamă prețuitor al basmului românesc* și un îndemânat ec scriitor. Această întâmplare avu loc în mahalaua Oborului, care pe atunci, constituia un atât de rău sfătuitor pentru sufletele neformate — dar care n'a fost în măsură să smintească sănătoasele înclinări ale fragedului vlăstar, pe care unele legături de familie l-au și îndreptat — Biblioteca Universității din Brașov — în spre migăloasa carieră tipografică.

Lucrurile se petreceau în acest București, atât de sărac în fapte sufletești, dar care, încă de pe atunci, se primenea pentru marile înfăptuiri politico-sociale, atât de lămurite în „Anul 1840“.

Meșteșugul tipograficesc cinstit cu atâta strălucire de luminații îndrumători: Macarie, Coressi, Antim Ivireanul; susținut regește de strălucitorii voievozi Matei Basarab și Vasile Lupu, Șerban Cantacuzino și Const. Brâncoveanu — păstra ceva din atmosfera duhovnicească, din acel misticism ortodox, care însuflețise pe toți creatorii culturii naționale. Lucrătorul tipograf nu se socotea un simplu meșteșugar, iar faptul de a putea contribui la răspândirea culturii alese, constituia una din cele mai înalte chemări.

Și apoi: atunci când învățământul era atât de redus și totuși atât de pretențios—stabilimentul tipograficesc era cea mai vastă academie din activitatea căreia se puteau culege și răspândi cele mai prețioase și mai variate cunoștințe. În îndeplinirea conștiințioasă a acestei sacre misiuni, copilul se maturiza, neomul devenea om, incultul deschidea larg ușile receptivității noțiunilor; se instruia, se înălța, se pregătea.

Acesta a fost și sfătuitoarea lui Petre Ispirescu, care, odată intrat (1844) în tipografia lui Carcalchi, a înțeles să-și consacre toată viața, frumoasei dar ingraterii meserii, pe care a îmbrățișat-o cu toată cuviința și a servit-o cu tot devotamentul timp de 45 de ani — din cei 57 câți i-a hărăzit Providența.

Nu trebuie să uităm însă nici celălalt factor: minunata înrâurire a unui mediu, care, chiar atunci când e condamnat, din cauza așezării — poartă în el semințele salvatoare ale celei mai prețioase înălțări.

E tocmai cazul acestui tânăr necăjit, care, crescut cu frica lui Dumnezeu, în sânul unei familii modeste, dar oneste, în care cele ale sufletului își aveau partea lor, a putut sorbi chiar de pe buzele părinților, bunicilor, rudelor și vecinilor, camarazilor, soției și rudelor acesteia — mai târziu — acele comori de nestemate sufletești, care-l făceau să rămâie „cu ochii țagă” — în fața minunilor create de nescata fantezie a celor mulți și proști.

S'au petrecut și cu el lucrurile tot așa cum s'au

petrecut cu marele, dar necunoscutul Anton Pann, cu neîntrecutul Ion Creangă — cari, răsăriți din sănătoasa plămădă a sufletului poporan — n'au avut nevoie de cărți — dar s'au mulțămît să cetească lucruri în cea mai vastă și mai prețioasă carte — aceea a produselor imaginației și cugetării anonime. Puteau afirma și ei, ca și bătrânul cronicar moldovean :

„Nu mi-au trebuit cărți străine să citesc și să scriu, că au fost scrise în inima mea“.

Cu timpul însă mediul tipografului Ispirescu s'a schimbat. Și era natural să fie așa. Dintre toți meșteșugarii, tipografii sunt aceia cari — involuntar — vin în contact, frecuent și imediat, cu cei mai de seamă reprezentanți ai culturii. Povestitori și poeți, cercetători și erudiți, popularizatori și savanți — iată cine formează clientela acestor modești „slujitori ai cuvântului“. E tocmai mediul, în care — ca lucrător, conducător sau patron — s'a mișcat, de sigur, la început, mai greu, în urmă, mai îndemânatec, Petre Ispirescu la tipografiile: Carcalechi, Națională, C. A. Rosetti, Lucrătorilor Asociați, Imprimeriei Statului, Laboratorilor Români. Iată unde și-a completat el cultura, unde și-a șlefuit sufletul, și-a adăogat unele cunoștințe, și-a împlinit tot atâtea lipsuri. În acest mediu înălțător a întâlnit el atâtea personalități de seamă. Aici îl va fi întâlnit vijeliosul Delavrancea ; aici îi va fi urmărit contrariat vieța care : „curgea și se curma în miros de plumb și de untdelemn, în aerul greu al celei mai căinoase munci, în uruieli, în culegere de litere, în paginări

și corecturi“. Și tot aici îl va fi privit cu durere „în anii din urmă“, când :

„chipul bătrânului scriitor era galben ca ceara“ — și anume :

„privirea lui blândă, umbrită și pierdută sub acoperișul cărunt și stufos al sprincenelor, glasul mângâietor tăiat de atâta muncă și tăcere, de atâta cetire, de manuscrite, de atâtea corecturi de cuvinte și îndreptări de fraze“.

Și tot aici îl va fi întâlnit marele filoromân Dr. I. Urban-Jarnick — care va lua la Praga, pentru învățătură pe fiul său Constantin; îl va fi urmărit lucrând, zile întregi, în tipografia sa „alături cu ceilalți lucrători“.

Și tot pe acolo vor fi trecut acei membri ai Academiei Române: Al. Odobescu, P. S. Aurelian, Brânză și Gr. Tocilescu, pe cari îi roagă, atât de duios :

„să aibă milă de copilașii (săi) minori și să-proteagă“.

Făcând astfel „vor găsi mulțumirea sufletească că au ascultat rugăciunile unui cunoscut, cu care au avut dese relațiuni în viață și, pe cât a putut el i-a satisfăcut“.

În încăperile întunecoase ale tipografiei sale modeste va fi trăit el zile bune cu acel suflet de elită care a fost Al. Odobescu — față de care nu se sfiește să facă unele dureroase destăinuiri, ca acestea!

„Ah! mare pacoste este și sărăcia asta la om : Mă sbat, mă muncesc, dau din colț în colț, când este capul luni și abia-abia pot să încropesc a

plăti lefile. Greu lucru este să începi o afacere care cere capital gras—și tu să aibi ce pe apă nu curge! M'am luptat și mă lupt încă și când mă uit mă întreb: care este folosul? Că am muncit, cât am trăit pentru alții. Așa se vede că mi-a fost osânda mie, pe pământ!"

Trebuie să se fi stabilit o mare familiaritate între acești atât de distanțați reprezentanți ai sufletului românesc, pentru ca umilul unchiaș sfântos să-și poată îngădui asemenea destăinuiri.

Fapt sigur e că *toate* aceste legături au avut o puternică înrâurire asupra acestui suflet curat—determinându-l să se cultive, să ia contact cu adevărul și cu frumosul, să se adâncească în trecutul neamului și să pună în valoare comorile poporane cu care era atât de dedat încă din cele mai îndepărtate momente ale unei vieți chinuite.

În felul acesta se va simți el atras de tot felul de preocupări sufletești, va fi aflat de Pravila Mică, de Varlaam și Ioasaf, de Vita Cantemiry—de care îi vorbește lui Odobescu, va fi început să aleagă pagini luminoase din trecutul cultural—singurele rămase în ființă din manuscrisele lui.

Și tot prin aceștia se va fi hotărât el să-și publice—abia la 53 de ani—basmelor care l-au făcut nemuritor.

E locul să amintim aici pe generosul Alecsandri—care nu numai că l-a îndemnat, dar nu s'a dat înapoi să le preceadă de o mișcătoare recomandare—din carte nu lipsesc aprecieri ca aceasta:

„Ai făcut un bun serviciu neamului românesc...

Recunoștința noastră îți este, dar, câștigată pentru totdeauna... ai îndeplinit o sacră datorie către Patrie“.

Semnat: „Al d-tale servitor și amic, V. Alecsandri“.

Iată scara pe care a urcat-o cu demnitate și pricepere modestul copil din mahalaua Oborului—care, după o vieată închinată muncii de 57 de ani, în dimineața zilei de 21 Nov. 1887—cădea „trăsnit de o subită congestiune cerebrală“, se sfărâma corectându-și basmele—după ce cu 4 ani și jumătate mai înainte avusese grijă să prevadă într'un foarte mișcător testament :

„Nicio ceremonie și nicio cheltuială zădarnică să nu mi se facă la înmormântare... Un preot într'o căruță, să mă ducă la cimitir... Nu voiu invitațiuni. Câțiva, câți vor fi ținut la mine, vor veni ei și ne-invitați“.

Pentru ca :

„Tot ce-ar fi să se cheltuiască pentru înmormântare să se păstreze mai bine pentru copilașii mei cei mici (lui Ispirescu îi trăiau 7 copii din 11) cari rămân necăpătuiți“.

E tot ce putea face — în clipe atât de tragice acest adunător fericit de comori sufletești — față de care suntem datori nu numai cea mai completă recunoștință, ca unuia care a contribuit, în gradul cel mai înalt, la formarea sufletelor noastre încălzite la flacăra celui mai cald tradiționalism — dar un adevărat cult.

Astăzi, când s'au reactualizat, cu mai multă putere, atâtea din împrejurările dela 1895, astăzi,

când o bogată eflorescență literară vine să supli-
nească mijloacele tocite ale tuturor propagandelor
nesănătoase, astăzi, când cartea — altădată sfântă —
a devenit o continuă primejdie, cultivarea operei
marelui povestitor, constituie cel mai pios omagiu
adus și cărții curate, dar și sfiosului culegător ti-
pograf, erou al muncii și al suferinței care, prin-
tr'o încordare fără preget, a reușit să se ridice pe
primul plan de atenție al unei posterități, căreia
niciodată nu i-a lipsit intuiția adevăratelor valori.

II

Cine ar voi să cunoască un suflet de muncitor cinstit și harnic, iubitor de ale neamului și grijuliu pentru ale frumosului și familiei, un suflet de intelectual primitiv, autodidact nedeslipit de carte, un suflet de apostol în cercetarea, colectarea și publicarea operei celor mulți, îl va găsi în acest Petre Ispirescu, dela a cărui moarte s'au împlinit de curând 50 de ani.

El a avut întradevăr un suflet însetoșat de lumina cărții, un suflet de binefăcător absolut. Și iată de ce: mai mult decât toți scriitorii români, mai mult chiar decât Ion Creangă și Anton Pann, — Petre Ispirescu a reușit — în ciuda tuturor programelor analitice (care nu-i rezervă un capitol special) — să devie cel mai popular povestitor al neamului. Aceasta tocmai pentru că l-a cunoscut cu atâta pasiune curată și l-a slujit cu atâta lipsă de interes. Poate că — mai ales — din cauza acestei cucernicii de mucenic — cea mai puternică revărsare de dragoste i-a îmbrățișat cărțile, făcând din ele darurile cele mai de preț, motivele de adevărată bucurie ale tuturor și ale celor curați la suflet, în deosebi. Zice — cu drept cuvânt înțeleptul Solomon

în „Cântarea Cântărilor“ din care poetul Corneliu Moldovanu a dat o atât de mișcătoare versiune românească :

Nu cerceta al dragostei mister ;
 Alt înțeles, și preț viața n'are,
 Căci fierul se ascute tot de fier.
 Și dragostea din dragoste răsare.

Așa s'a întâmplat și cu atât de muncitul Petre Ispirescu : dragostea lui nemăsurată și îngerească pentru ale neamului, a avut darul generator : a făcut să se nască în sufletul acelora, pe cari i-a iubit cu măreață pasiune starea sentimentală corespunzătoare. Intre cărțile lui și sufletul, marele suflet anonim, pe care a știut să-l cultive cu evlavie, s'au stabilit firele nevăzute de comunicație ale unei iubiri înălțătoare, istovitoare, așa cum descoperim doar la acei fii de împărați și Feți-frumoși cari găsiseră atâta prietenie în simțirea aleasă a acestui culegător-tipograf, care, cu toată modestia, și-a păstrat până în momentul morții, titulatura, încercând să transmită pasiunea grafică și urmașilor săi.

Ei bine — întocmai ca la acele firi alese de supraoameni, de eroi legendari, urmașii direcți ai anticilor Semizei—cu ale căror fapte năzdrăvane ne încântă de mii de ani Mitologia prin glasul fermecător al divinului Homer, întocmai ca Prâslea, Țugulea, Aleodor, Greucean sau Dunăre Voinicul, Petre Ispirescu, acest Făt-Frumos al eroismului social, s'a luptat cu toți smei și balaurii, cu toate

vrăjitoarele și babecloanțele muncii și suferinței, s'a războit cu toate stihile vieții. Aceasta numai spre a lăsa fraților săi, neamului acestuia, întocmai ca Nicolae Bălcescu :

„aceste pagini din viața părinților noștri“.

Și apropierea nu e întâmplătoare :

Dacă istoricul lui Mihai Viteazul a căzut în adevăr : „sleit în puteri, mistuit prin silințele“ ce făcea, exact aceeași vitregă soartă a avut blândul Ispirescu care, după o viață chinuită de 57 de ani, socotită, cu drept cuvânt, marele Delavrancea „o glumă rea a soartei“, cade în dimineața zilei de 21 Nov. (st. v.) a anului 1887, „trăsnit de o subită congestiune cerebrală“.

Și lucrurile nu puteau avea alt sfârșit, după munca istovitoare a zilei, petrecute în :

„aerul greu al celei mai căinoase munci, în uru-
ieli, în culegere de litere, în paginări și corecturi“.

După acea „viață a plumbului și a forței“ trăită în atelierul său tipografic, (sau al altuia).

„unde — precizează scriitorul de aleasă ținută Al. Odobescu, — l-am văzut în tot cursul vieții sale, stăruind fără preget“.

Seara târziu „când toți ai lui dormeau în juru-i“ : „el se deștepta și, pe la miezul nopții, la lumina lămpii, scria trei-patru ceasuri de-a-rândul, adăogind astfel osteneala unei noptatice lucrări literare la oboseala ocupațiilor sale industriale de peste zi“.

În felul acesta Petre Ispirescu :

„noaptea și în zilele de repaos... lucra la înăvușirea minții sale cu noțiuni și cunoștințe folosi-

toare și mai cu seamă la satisfacerea acelei aplecări din fire... ce-l îndemna mereu să pună pe hârtie povestirile lui“.

Așa dar: autodidact, dar setos de cultură, Petre Ispirescu nu neglija să și-o facă, așa cum nu și-ar putea-o face orice lucrător tipograf, prin mâinile și prin sufletul căruia se perindă gândirea și simțirea aleasă a atâtor generațiuni fericite.

Mi-a căzut, întâmplător, un caietel de 36 de pagini pline de scrisul lui așezat și sigur; din răsfoirea lui, m'am convins cât de mult și cât de temeinic cetea bietul Ispirescu: texte vechi bisericesti, cronici, tot ce-l putea conduce mai repede și mai sigur la întemeierea unei culturi solide, atât de trebuincioase omului normal.

Și cultura lui avea rădăcini foarte adânci; ea isvora întradevăr dintr'o trebuință profund sufletească și se întemeia pe cunoașterea așezată a înțelepciunii și închipuirii antice și pe adâncirea adevăratului eroism.

Nu dintr'o simplă întâmplare a scris el acele minunate „povești ale unchiașului sfătos“, transformând în :

„adevărate basme românești... anticele povești păgânești ale Elinilor“.

A săvârșit aceasta, nu pentru a face pe snobul literar, nu spre a arăta ce minuni poate îndeplini chiar un năpăstuit „culegător tipograf“, când are darul dumnezeesc al celor aleși, dar numai, cu câtă modestie o zice, spre a se cultiva și a limpezi și mințile altora.

Năzuia să lămurească :

„pe aceia dintre cetitorii români, cari nu sunt tocmai cărturari adânci, asupra unei mulțimi de nume, de cuvinte și de zicători străine, pe care, zice el, în timpul de acum, le întrebuintează mereu scriitorii noștri prin gazete și prin felurite cărți“.

E în acest gest, la fel cu acela al marelui Eliade, toată noblețea unui scriitor de rasă ; cel dintâiu rezerva, în fiecare număr al „Curierului românesc“, coloane întregi pentru explicări de cuvinte neobiciuite și nume ; cestălalt, prin acele pline de năivitate „povești ale unchiașului sfătos“ făcea un neprețuit serviciu modeștilor cetitori.

Iată unde văd eu încă unul din acele fire tainice care au făcut din el un răsfățat al poporului, dar și o dovadă definitivă că Petre Ispirescu nu s'a apropiat de cei de jos din interese meschine dar că iubindu-i, i-a cunoscut, i-a înțeles și i-a ajutat cu credință. Astfel fiind, bogata sa activitate de folclorist și scriitor original apare în altă lumină decât aceea în care a fost învăluită până acum : e expresia sinceră și dezinteresată a dragostei pentru făuritorul anonim al atâtor încrustări artistice, pe care, pe de o parte, intenționează să-l lumineze, iar pe de alta să-l arate lumii cetitoare în cea mai curată lumină artistică.

Firește că — de-aici pornind, dela acest fundament atât de trainic — Petre Ispirescu ar fi putut merge mai departe. S'ar fi putut lua la întrecere cu ceilalți admiratori ai „drăgălașei muze populare“, cu Alecsandri, Odobescu, Eminescu, Creangă, Coș-

Elena

29 Ianuarie. 1863 - 1878.

Trei surori adî, 3-arata pondula viectii tale.
De cunîsprace-ori Cocorii, veind în drepte sura,
Te-ai'nscisintat d'ia Rozii giuzare inholocira.
Cand'ocaa, Inocanta, zumblesca n' ai ta cala.

Si ochu surorii tale adî limpedi se doreshid;
Ei intalnare in giru'ti un orizont candid.
Presentul este-al nostru. L'al studinbu So'ca
Neîn catat tintasca, si pasă violetore.

E caos Viitorul. Si' impinsi de So'ca-morgem
L'...

O tîmbă-ori vea carare, prin aventurata Zimă,
În fruntea ei se scria sîrscat uri vrednic nume.

Derisat te să fie, în primul rînd, Oviorca,
Sciinta, Modestia, unită cu Laliiorca.

Cu ele tare fi-vei. Sprijita Sărăcie :
Nici căt nu te v'atinge, nici o'ra Calomnie.

Pe Adăi l'averi în mîna; în Murca să'î ochimlăni;
Căci Măino, cine scie, d'euem să osistăm.

Trăind, în durnte fi'ți, că nici chier picatura
Pe ast Nosam nu facem, ce tati îi etie Natura.

1878, Ianuară 29.

P. Spiraru

buc, Iosif — și ar fi putut duce la perfecțiune *toată* acea comoară artistică de care îi e legat numele. Petre Ispirescu însă n'a făcut-o, nu pentru că n'a fost în stare (nu avem dreptul să-l jignim), dar pentru că și-a înțeles *cu totul altfel* obligațiunea morală față de aceia din rândul cărora se ridicase. Culegător-tipograf, ca meseriaș, el s'a mulțumit să fie — ca scriitor — numai culegător de povești, fără să vadă în această umilă pozițiune literară cea mai mică înjosire.

Și-atunci el a fost ispitit mai cu seamă de gândul de a aduna *cât mai mult* și de a tipări *cât mai credincios, cât mai exact* bogăția de material adunat cu aviditate de avar.

Și atunci — dacă prin nemuritorul „Harap Alb,” I. Creangă ne-a dat *cel mai tipic* basm românesc — Petre Ispirescu se poate mândri că a fost în măsură să concentreze — în cele 42 de „Legende basme ale Românilor, adunate din gura poporului” — *toate elementele* basmului românesc, *toată* acea complexitate sentimental-imaginară care a făcut din poveștile noastre o reală contribuțiune la literatura popoarelor și a sintetizat elementele de creațiune ale basmului universal-aclimatizat și naționalizat.

Iată marea minune pe care a săvârșit-o Petre Ispirescu.

Iată de ce cărțile sale ne apar mai de grabă ca izvoare nesecate de elemente folclorice, repertoriu vast al puterii creatoare.

Iată de ce ele pot fi folosite drept cel mai bogat material de studiu în direcția epică.

Dar nu ni-e îngăduit să cădem nici în cealaltă eroare. Socotind pe bietul Ispirescu — peste al cărui semicentenar scurs dela moarte, uitarea n'a așternut niciun fir de praf — drept un simplu adunător de povești din popor.

De astădată avem tot dreptul să-i dejucăm modestia. Și Anton Pann — spuse, în fruntea cărții sale principale :

De prin lume adunate
Și iarăși la lume date.

Și Anton Pann adunase dela toți și de peste tot, dela oameni și din cărți, dar nimeni n'ar putea afirma că opere ca „Ungureanul la beție“ sau minunata, dar prea lungă „Legenda a strugurelui“ pot fi socotite opere de folclor.

De fapt, atât Anton Pann, cât și Petre Ispirescu și-au dat pe față o bună parte din propria lor personalitate artistică. Au făcut-o, în primul rând adunând, în deosebi, anumite opere (cel dintâiu cu caracter etic, cestălalt fantastic), în al doilea, intervenind personal nu numai în forma, dar uneori chiar în conținutul materialului cules.

Netăgăduit că și aici se poate face o gradație: intervenția lui Ispirescu este mult mai slabă de cât. aceea a lui Anton Pann — infimă față de aceea a atâtor poeți pe cari i-au îmbiat, cu farmecele ei fi-rești, muza poporană. Dar nu se poate nega nici

existența, nici eficacitatea acestei intervenții, care, în primul loc, trebuie socotită drept o ușoară ameliorare, o limpezire, o curățire a materialului brut de toată sguza unei inculturi explicabile.

De ce a făcut Ispirescu numai atât? Pentru că la atât trebuia să se reducă — la o ușoară fățuială — după el — misiunea culegătorului de folclor, căruia nu-i e îngăduit, nici pentru scopuri nobile, cu atât mai puțin pentru cele meschine să schimbe ființa sufletească a unei creațiuni, fie chiar anonime.

Firește că acest lucru a fost înțeles la timp și a fost înțeles și apreciat în justa lui valoare chiar de scriitori cari procedaseră altfel. E locul să amintim pe acele ale lui Alecsandri, dela care avem minunata refacere, în spirit strict poporan, a „Mioriței” și atâtor mărgăritare, dar care, în prefața ediției dela 1882 adresându-se lui Ispirescu, îi spune categoric, între altele:

„A se interesa de aceste basme feerice este un lucru natural; a le feri de nimicirea, la care ar fi expuse, cu timpul, este o dorință patriotică, însă a ști de a le păstra naivitatea poetică, a graiului povestitorilor dela șezători — este o operă din cele mai meritorii.

„Acest merit l-ai avut dumneata, Domnule Ispirescu și eu te felicit cu toată sinceritatea unui adorator al poeziei poporului nostru, pentru modul discutat cu care ai cules, ai publicat importanta colecție...

„Ai făcut un bun serviciu neamului românesc, adunând într'un șirag mulțime de pietre scumpe

din averea națională, un șirag care nu mai este amenințat de a se pierde. Recunoștința noastră îți este, dar câștigată, pentru totdeauna; prețiosul d-tale volum trebuie să se afle în fiecare casă, căci, în el, generațiile noi vor învăța a cunoaște valoarea inteligenții și a naturii poporului român“.

Iată cum vorbea, la 1882, marele Alecsandri, bogat, plin de glorie și încărcat de laurii unor relațiuni europene cu umilul culegător tipograf, care să nu se uite! făcuse tocmai altceva decât Bardul dela Mircești. Câtă noblețe în sufletul acestui boier adulat, care vede în culegerea sărmanului Ispirescu îndeplinirea unei „sacre datorii către Patrie“ și nu ezită să-i semneze o *astfel* de prefață!

S'ar putea, pe bună dreptate, parafraza cunoscutul vers al lui Eminescu:

De-așa vremi se'nvredniciră cronicarii și rapsozii,
fericiții ctitori ai scrisului românesc.

E unul din puținele noroace pe care l-a avut Ispirescu: dragostea cu care a fost îmbrățișat de cei mai vrednici purtători de condei, cari în scris și-au arătat admirația pentru marea sa operă.

Pe lângă cei citați, amintesc pe Al. Odobescu. Deși însuși scrisese basme mitologice, a pus o frumoasă prefață, pentru aceeași materie lămurită pentru popor de Ispirescu iar în adunarea Academiei Române i-a adus cel mai cald elogiu; pe marele Hașdeu, care i-a onorat cu aprecieri rar întâlnite primul volum, apărut la 1872, dar mai ales pe neuitatul filo-român Dr. Urban-Jarnick

care i-a arătat cea mai aleasă prietenie și pe câți alții!

E poate singurul imbold din afară care determină pe acest fanatic al basmului să pășească senin și încrezător pe calea apucată.

Și mai era ceva: ușurința cu care scria. Am recitat de curând toată opera lui Ispirescu și cu plăcută surprindere am constatat că tot secretul ei stă în limba Țurată și cursivă, pe care o stăpânea la perfecțiune abilul povestitor. E o limbă cu totul nouă. Nu încărcată de provincialisme (care, firește, își au rostul și farmecul lor) ca aceea a lui Creangă, nu o limbă plină de inversiuni și străinisme, ca aceea a lui Anton Pann, dar o limbă domoală, ușor colorată, poporană or naivă, limba vechilor cronicari cu adaosurile și ajustările inerente, limba aceea sănătoasă și neobicinuită care miroase a brazdă și ne readuce în minte neuitatele clipe de copilărie :

Când seara'n ceasuri de singurătate

ne amăgeau gândul :

Povești străbune, cântece uitate
Cu glasuri de tilinci îndepărtate.

Este limba românească getbeget, care, după cum spune tot Odobescu, „curgea de pe buzele lui ca și mierea“,

acea

„comoară de cuvinte și de întorsături... mlădioasă și avută...“ pe care o cunoștea atât de bine

încă din copilărie, când, după cum singur ne-o mărturisește — îi plăcea atât de mult să asculte basme și ghicitori.

Iată cine a fost Petre Ispirescu.

Mare prin opera-i bogată și variată, el e impunător prin viața de suferință — pe care a îndurat-o ca un adevărat martir și măreț, mai cu seamă prin această mișcătoare grijă de comoara artistică a sufletului românesc.

Un rar caz de modestie.

Acela căruia, în 1882, Vasile Alecsandri — marele Vasile Alecsandri, al cărui nume cucerise toată Europa apuseană — îi făcea onoarea unei minunate prefețe și i se închina cu: „al d-sale servitor și amic» — a fost un om de o rară modestie. Descendent al unei familii destul de înstărite Petre Ispirescu este nevoit să renunțe de timpuriu — la avantajele unei culturi oficiale. Acestea nu-l opresc însă să se cultive singur, ba încă să cultive și pe alții. În drumul spre cariera tipografică — el înțelege să-i culeagă toate roadele. Nu se mulțumește să fie un simplu culegător — dar se ridică — pe scara profesiei — până la cele mai înalte trepte: patron și scriitor. Il ispitește de timpuriu — vraja literii tipărite și — toată viața contribuie la îmbogățirea ei. Nu uita mahalaua, Oborul, suburbanele, împrejurimile Bucureștilor de sigur atât de patriarhale pe atunci și le stoarce toată seva unei arte fantastice. Adună neobosit toată viața, zi și noapte,

adună cu credință și entuziasm, adună și orânduiește cu chibzuială și — la început — în broșurile; mai apoi, în volume — răspândește tot polenul unei munci de adevărată albină. Se ostenește cu pricepere, se devotează. Primește certificatul celor mai de seamă competente folclorice: Odo-bescu, Hașdeu, Alecsandri, Delavrancea și totuși, în modestia lui impresionantă nu uită două lucruri:

Nu vrea să treacă drept un autor propriu-zis, ci prezintă totul așa cum veți putea vedea pe cărți-lile lui — drept „Snoave sau povești populare adunate din gurile celor ce știu multe“ sau: „adu-nate din gura poporului“.

Și încă: refuză să-și dea chiar numele pe față — semnând, până la 1882 — doar așa cum îi plăcea: „un culegător-typograf“.

E un fapt — care nu poate fi trecut cu vederea, mai ales astăzi, când toți autorii de broșuri și pla-chete de o originalitate uneori dubioasă — își trec cu litere de-o șchioapă nu numai numele, dar și întreaga biografie — și-și etalează proza în fruntea unei producții îngălate.

Modestia bietului, dar marelui Ispirescu constituie încă o pildă.

Alecsandri — basmele poporului și P. Ispirescu.

Mircești 1882.

Domnule Ispirescu,

Privind la volumul dumitale de povești populare, ce mi-ai trimis la țară, îmi pare că mă aflu în față cu o comoară, pe care a-și fi pierdut-o de mult și am regăsit-o într'o zi de noroc.

Un geniu fermecător iese din cuprinsul lui și vine de mă ia pe aripele sale; ca să mă transporte în timpul copilăriei mele și în lumea mult ademenitoare, locuită de smei, de balauri, de pajuri de ca năzdrăvani, de pasări măiestre, de Strâmbă-Lemne, de Sfar-mă-Pietre, de Feti-frumoși, de fete de împărat cu plete de aur etc. etc., într'un cuvânt de toate minunile ce-mi povestea manca (doica) în nopțile de iarnă, la gura sobei.

Drăgălașe povestiri, care îmi îngânau somnul cu visuri încântătoare, și care au avut o fericită înrâurire asupra închipuirii mele, de când sunt pe lume. Ele au contribuit a mă face poet!

În adevăr, aceste fantastice rânduri ale imaginației poporului român au un caracter de originalitate, care le ridică mai presus de cât basmele altor neamuri, căci sunt și înavuțite de tradițiile mitologice ale anticilor noștri străbuni și viu colorată de razele soarelui oriental. Ele, dar sunt de natură a naște mirarea și admirarea străinilor culți cari se ocupă cu studiul producerilor intelectuale ale seminților răsăritene,

A se interesa de aceste basme feerice este un ucru natural, a le feri de nimicism, la care ar fi expuse, cu timpul, este o dorință patriotică, însă a ști de a le păstra naivitatea poetică a graiului povestitorilor dela șezători este o operă din cele mai meritorii.

Acest merit l-ai avut d-ta, Domnule Ispirescu. și eu te felicit cu toată sinceritatea unui adorator al poeziei poporului nostru, pentru modul iscusit cu care ai cules, ai publicat importanta colecție ce ai întreprins cu multă osteneală și mari sacrificii.

Ai făcut un bun serviciu neamului românesc, adunând într'un șireag, mulțime de pietre scumpe din averea națională, un șireag care nu mai este amenințat de a se pierde. Răcunoștința noastră îți este, dar, câștigată, pentru totdeauna; prețiosul d-tale volum trebuie să se afle în fiecare casă, căci, în el, generațiile nouă, vor învăța a cunoaște valoarea inteligenții și a naturii poporului român.

Cea mai scumpă recompensă, pentru d-ta, este a-ți vedea numele legat de comoara poveștilor din țară și de a putea zice cu fală că ai îndeplinit o sacră datorie față de patrie.

Al d-tale servitor și amic

V. ALECSANDRI

Din necazurile scriitorului.

„... Sunt vreo câțiva Domni, cari tot mă îndeamnă să-mi tipăresc toate basmele la un loc... Nu cutez a face acesta, de teamă să nu pot să-mi scot banii“...

M'am mutat, măre, Domnule Odobescu, după cum te vei fi încredințat dintr'un anunciu, ce ți-am trimis. Să-te ferească Dumnezeu, să nu vezi vreo tipografie mutându-se. Câte trâncănăi câte catrafuse toate, te gândești să le dai la gunoi, dar toate îți trebuiesc, toate câte să le muți, pentru toate trebuie să plătești, ca să ți le ducă. Aproape două săptămâni m'a ținut mutatul și chiar acum nu sunt bine așezat.

D'apoi lucrul n'a ieșit din tipografie, d'apoi cheltuială trebuie să faci, d'apoi lucrătorii trebuiesc plătiți până într'una, după cum s'a și făcut, căci ei nu vor să știe ai scos tu ceva lucru, ori ba.

Of! mare pacoste mai e și sărăcia asta la om! Mă sbat, mă muncesc, dau din colț în colț, când este capul lunii și abia — abia pot să încropesc a plăti lefile. Greu lucru este să începi o afacere care cere capital gria și tu să aibi pe ce apă nu curge. M'am luptat și mă lupt încă și când mă uit, mă întreb: care este folosul? Că am muncit cât am trăit pentru alții. Așa se vede că mi-a fost osânda mie pe pământ...

Vezi, Domnule Odobescu, eu mi am deschis inima

ca nealtuia pe lumea asta, fără să mă stânjenesc de ceva. Nu știu ce ai d-ta de atrăgător pentru mine că, iată fără să știu, scap și-ți spun, lucruri ce nu le-ași spune, altor odată cu capul..:"

P. ISPIRESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(Dintr'o scrisoare datată : București 20 Mai 1881).

Ce a scris P. Ispirescu ?

Tipărituri :

1. Legende sau Basmele Românilor, în fascicule cu un adaos de ghicitori și proverburile și cu o introducere de **B. P. Hașdeu** 1872, 1874, 1876.
2. Legende sau Basmele Românilor. Vol. I. cu o prefață a lui **V. Alexandri** ¹⁾ — 1883.
3. Snoave sau povești populare în două broșuri 1873, 1874.
4. Pilde și ghicitori 1880;
5. Basme, snoave și glume Craiova 1885;
6. Despre Pomul Crăciunului. București 1886.
7. Jocuri și jucării de copii. Sibiu în „Biblioteca populară a Tribunei“.
8. Basme române adunate din gura poporului. Craiova.
9. Din poveștile unchișului sfântos. Basme păgânești. București 1879.
10. Isprăvile și vieța lui Mihai Viteazul. — București 1876.
11. Povești morale. București 1886;

Manuscripte :

1. Ștefan Cel Mare și Bun.
2. Amintiri — în care își povestește copilăria — „scrise cu o naivă și plăcută simplitate“ (Al. Odobescu).

¹⁾ Se reproduce mai departe.

3. Războiul nostru pentru neatârnare — povestire simplă, naivă și duiosă — din nefericire: rămasă neterminată a războiului pentru independență.

4. Câteva scrisori ¹⁾,

5. Versurile reproduse în facsimile ²⁾.

Cu un cuvânt: o operă foarte bogată, foarte variată și de vădit folos sufletesc.

DIN OPERELE LUI

BCU Cluj / Central University Library Cluj **P. ISPIRESCU**

A APĂRUT LA

„CARTEA ROMÂNEASCĂ”

BASMELE ROMÂNILOR Vol. I. Lei 60

Cu o precuvântare de *IORGU IORDAN*, profesor la Universitatea din Iași

BASMELE ROMÂNILOR Vol. II. Lei 60

Ambele bogat ilustrate.

¹⁾ Din care am reprodus una.

²⁾ Obținută prin bunăvoința d-lui Vasile Romanescu.

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
1. O pildă vie : Petre Ispirescu	3
2. Facsimil	16
3. Un rar caz de modestie	23
4. Alecsandri, basmele poporului și Petre Ispirescu	25
5. Din neazuriie scriitorului (fragment dintr'o scri- soare)	27
6. Ce-a scris Petre Ispirescu	29
7. Cuprinsul	31

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

A AJUNS BIBLIOTECA IEFTINĂ CEA
MAI CĂUTATĂ, DE TOȚI ACEI CARE
NEAVÂND BANI MULȚI DE DAT PE
CĂRȚI, DORESC ÎNSĂ SĂ SE INSTRU-
IASCĂ. CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
SUNT ÎN ADEVĂR FOLOSITOARE
PENTRU TOȚI.

NICI ÎN STRĂINĂTATE NU EXISTĂ O
ASEMENEA VARIATĂ BIBLIOTECĂ ȘI
MAI ALES ATÂT DE IEFTINĂ, STÂND
LA ÎNDĂMÂNA TUTURORA.

NU E PĂCAT SĂ NU SE GĂSEASCĂ
ÎN CASA ORI CĂRUI CĂRTURAR?

PANĂ'N PREZENT S'AU TIPĂRIT
2.277.000 CĂRȚULII DE CĂTE 32
PAGINI.

BIBL. UNIV. CLUJ

0447 22. 1. 1940

EXEMPLAR LEGAL

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

Nr.

17. **Răzăcirii bolșeviste** de MAIOR I. MIHAI.
20. **Răsadnița și plantele din răsad** de V. SADOVEANU.
22. **Meșteșugul vopsitului cu burueni** de ARTUR GOROVEI.*
24. **Păstrarea cărnii de porc** de G. GHEORGHIU.*
29. **Beția** de DR. EMIL GHEORGHIU.
33. **Mama și copilul** de PROF. M. MANICATIDE.*
36. **Omul și societatea** de AL. GIUGLE
37. **Bucătăria sătenței** de MARIA GE DOBRESCU.*
38. **Sfecla de zahăr** de C. LACRIȚIANU.
39. **Ingrășarea Pământului** de I. M. DOBRESCU.
40. **Friguri de baltă** de DR. T. DUMITRESCU.
41. **Banul** de A. GIUGLEA.
41. **Sfaturi practice** de ING. A. SCHORR.
43. **Lămurirea calendarului** de A. GIUGLEA.
44. **Conjunctivita granuloasă** de DR. GLĂVAN.
45. **Buruienii de leagăn** de A. VOLANSCHI.
46. **Sfaturi casnice** de MAICA RALUCA.
47. **Cultura tomatoilor** de I. ISVORAN.
48. **Rețete pentru gospodine** de MAICA RALUCA.
49. **Lingoaarea** de DR. I. DUMITRESCU.

Nr.

50. **Blenoragia sau sculamentul** de DR. N. IOAN.
51. **Practica agricolă** de A. BEJENARIU.
52. **Apa de băut** de DR. I. BĂLTEANU.
53. **Tifosul exantematic** de TUDOR DUMITRESCU.
54. **Boalele animalelor** de I. POPU-CĂMPEANU.
55. **Lucrări din pășunile de porumb** de TITUS G. MINEA.
56. **Cartoful** de I. POPU-CĂMPEANU.
57. **Cum să trăim** de DR. F. GRUNFELD.
58. **Lucrări din pae și sorg** de TITUS G. MINEA.
59. **Insectele vătămătoare pentru arborii noștri roditori** de GH. FINȚESCU.*
60. **Vaca cu lapte** de M. GĂTAN.*
61. **Mierea și Ceara** de CONST. IONESCU CRISTEȘTI.*
62. **Indrumări agricole** de C. IONESCU CRISTEȘTI.*
63. **Creșterea păsărilor** de PETRONIUS BEJAN.*
64. **101 Feluri din ouă** de SANDA MARIN.*
65. **Plante de nutreț** de PETRONIUS BEJAN.*
66. **Lămurirea constituției celei noui** de A. GOROVEI.*
67. **Lupta contra secetei** de M. GR. HULUBEI.*
68. **101 Feluri din cartofi** de SANDA MARIN.*

Seria C. „DIN LUMEA LARGĂ“.

Nr.

3. **Munții Apuseni** de M. DAVID.*
5. **Bucovina** de I. SIMIONESCU.*
6. **Basarabia** de G. NĂSTASE.*
7. **Dobrogea** de C. BRĂTESCU.*
10. **Viața în adâncul mărilor** de C. MOTAȘ.
- 11-12. **A. Șaguna** de I. LUPAȘ.*
14. **Românii de peste Nistru** de V. HAREA.*
16. **Lituania** de G. NĂSTASE.
19. **Românii din Ungaria** de I. GEORGESCU.
20. **Jud. Turda Ariș** de I. MUREȘANU.
21. **Țara Hațegului** de GAVRIL TODICA.
22. **Spiru C. Haret** de I. SIMIONESCU.
23. **Danemarca** de MAGDA D. NICOLAESCU.
24. **N. Milescu în China** de I. SIMIONESCU.
25. **Cetățile moldovenești de pe Nistru** de APOSTOL D. CULEA.
26. **Românii din Bulgaria** de EM. BUCUȚA.

Nr.

27. **Valea Jiului din Ardeal** de P. HOSSU-LONGIN.
28. **Țara Bârsei** de N. ORGHIDAN.
29. **Vechiul ținut al Sucevei** de V. CIUREA.
30. **Macedo-Românii** de TACHE PAPA-HAGI.
31. **Românii din Peninsula Jugoslav** de PR. BIZEREA.
32. **Coasta de Azur** de I. SIMIONESCU.*
33. **Elveția** de TRAIAN G. ZAHARIA.
34. **Maramureșul** de GH. VORNICU.
35. **Austria** de I. SIMIONESCU.
36. **Belgia** de TRAIAN G. ZAHARIA.
37. **Afganistanul** de I. SIMIONESCU.
38. **Atanastie Șaguna** de DR. I. LUPAȘ.
39. **Biajul** de ALEX. LUPEANU-MELIN.*
40. **Marea Neagră** de DR. I. LEPSI.
41. **Pe urmele lui Robinson Crusoe** de I. SIMIONESCU.
42. **Din Norvegia** de I. CONEA.*
43. **Din vremea lui Ștefan cel Mare** de GEN. R. ROSETTI.*
44. **Japenia** de I. SIMIONESCU.*

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

Nr.

45. **Olarul Savant** de I. SIMIONESCU.*
46. **Intr-o mănăstire din Himalaya** de MIRCEA ELIADE.*
47. **Dănilă Apostol** de N.P. SMOCHINĂ.*
48. **Govora și Călimăneștii** de I. SIMIONESCU.*
49. **Sgările norii New-Yorkului** de PETRU COMARNESCU.*
50. **Nicolae Bălcescu** de V. SASSU.*
51. **Țara visurilor împletite** (EGIPTUL) de MIRCEA HEROVANU.*
52. **Gh. I. Donici** de GEN. R. ROSETTI.*
53. **A. Odobescu** de AL. TZIGARA-SAMURCAȘ.*
54. **Banatul** de PROF. D. IZVERNICEANU*
55. **Țara Zarandului** de G. CAMBER.*
56. **Iordache Golescu** de N. BĂNESCU.*
57. **Bucureștii** de V. MIHĂILESCU.*
58. **Turismul** de AUREL PIȚU.*
59. **Ablinția** de I. SIMIONESCU.*
60. **Poșonia** de I. SIMIONESCU.*
61. **Date istorice și culturale din România** de CRONICAR.*
62. **Carmen-Sylva** (TEKIRGHIOI) de DR. COCA ODESEANU.*
63. **Gh. Coșbuc** de V. M. SASSU.*

Nr.

64. **A. Philippidis** de I. IORDAN.*
65. **N. Gane** de A. GOROVEI.*
66. **Lecturi geografice.—Asia** de I. SIMIONESCU.*
67. **N. Machlavici** de VL. BOANTĂ.*
68. **Gh. Lazăr** de PAUL PAPADOPOL.*
69. **I. Urban-Jarnik** de A. GOROVEI.*
70. **G. Enescu** de M. COSTIN.*
71. **Dr. C. I. Istrati** de C. KIRIȚESCU.*
72. **Alexandru Vlahuță** de V.M.SASSU.*
73. **Vasile Pârvan** de I. ANDRIEȘCU.*
74. **Ion Creangă** pedagog și învățător de V. GHETEĂ.*
75. **Republica Moldovenească a Sovietelor** de N. P. SMOCHINĂ.*
76. **Panaft Cerna** de LUCIAN PREDESCU.*
77. **Doi croniciari moldoveni** Grigore Urecha și Miron Costin de LUCIAN PREDESCU.*
78. **I. Eliade-Rădulescu** de GEORGE BAICULESCU.*
79. **Episcopul Melchisedec** de GHEORGHE DINCĂ.*
80. **O plidă vie** Petre Ispirescu de PAUL I. PAPADOPOL.*
81. **Sântul munte** de AUREL COSMA.*

Seria D. „ȘTIINȚA APLICATĂ“.

Nr.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1. **Fabricarea săpunului**, de A. SCHORR.
2. **Motorul Diesel** de ING. CASSETTI.*
3. **Industria Parfumului** de E. SEVERIN.
- 4—5. **Aerul lichid** de ILIE MATEI
6. **Industria Azotului** de L. CATON.
- 7—9. **Locomotiva** de ING. CASSETTI.
10. **Aeroplanul** de DR. V. ATANASIU.
11. **Baloane și Dirijabile** de C. MIHĂILESCU.
12. **Betonul Armat** de ING. N. GANEA.
13. **Gări și trenuri** de G. ȘIADBEI.
16. **Țiparul de VASILE ROMĂNESCU.**
17. **Ce se scoate din cărbuni** de C. V. GHEORGHIU.
18. **Industria materialelor colorante** de G. A. FLOREA.
19. **Fotografia** de CĂP. DR. M. ZAPAN.
20. **Industria zahărului** de G. I. BAOBIANU.
21. **Șase montaje de radio** de CĂP. DR. M. ZAPAN.
22. **Cinematografia** de CĂP. M. ZAPAN
23. **Automobilul** de CĂPIT. DE AVIAȚIE M. PANTAZI.
24. **Fabricarea sticlei** de G. A. FLOREA
25. **Gazele otrăvitoare** de CĂP. DR. M. ZAPAN.*
26. **Impăierea păsărilor** de N. C. PĂNESCU.*
27. **Legatul cârșilor** de I. CARAMĂLĂU.*
28. **Înnotul** de P. EPUREANU.*
29. **Scoaterea petelor** de VICTORIA A. VELCULESCU.*
30. **Cum navigă corăbii** de SPARDECK.*
31. **Pianorul** de ING. G. LIPOVAN.*
32. **„Cartea Românească“** de I. SIMIONESCU.*
33. **Descoperiri și invențiuni** de LATZA TRANDAFIR.*

RĂSPÂNDIȚI

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

E cea mai trebuitoare bibliotecă. Unică prin varietatea cuprinsului prin lefinătate, este la îndemâna oricui. S'a dovedit o adevărată enciclopedie. Aduce foloase specialistului, dându-i noțiuni clare din alte domenii; procură cunoștințe folositoare celui care nu se restrânge numai la cartea de școală. Biblioteca se adresează tuturor,

S'au tipărit până acum peste 2.277.000 cărțițele.